

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

JOSEPH ROTH

Spovedania unui ucigaș,
povestită într-o noapte

•

Legenda sfântului bețiv

Traducere din germană de
ALEXANDRU AL. ȘAHIGHIAN

HUMANITAS
fiction

SPOVEDANIA UNUI UCIGAȘ,
POVESTITĂ ÎNTR-O NOAPTE

În urmă cu câțiva ani locuiam în Rue des Quatre Vents. Vizavi de ferestrele mele se găsea restaurantul Tari-Bari. Obișnuiam să mănânc acolo deseori. La orice oră din zi puteai comanda o supă de sfeclă roșie, pește prăjit și un rasol de vacă. Uneori mă sculam târziu, la amiază. Restaurantele franțuzești, unde orele tradiționale de prânz erau respectate cu strictete, se pregăteau deja pentru cină. Dar în restaurantul rusesc ora nu juca absolut nici un rol. De perete spânzura un ceasornic de tablă. Uneori nu mergea, alteori mergea prost; nu părea că vrea să indice ora, ci mai degrabă s-o ia în râs. Nimeni nu se uita la ceasornic. Majoritatea clienților din acest restaurant erau imigranți ruși. Dar chiar și aceia dintre ei care în patrie își dovediseră simțul punctualității și al exactității, odată ajunși aici, printre străini, fie și-l pierduseră, fie se rușinau să-l arate. Părea chiar că imigranții protestau deliberat împotriva atitudinii calculate, atot- și într-atât de calculate a Occidentului european, de parcă s-ar fi străduit nu doar să rămână ruși autentici, ci să și joace rolul de „ruși autentici“, conformându-se astfel ideilor pe care Occidentul european și le făcuse despre ruși. Prin urmare, ceasornicul din restaurantul Tari-Bari, care mergea prost sau nu mergea defel, era mai mult decât un element întâmplător de recuzită – și anume era ceva simbolic. Legile timpului păreau aici suspendate. Iar uneori

observam că până și șoferii ruși de taxi, care firește că trebuiau totuși să respecte anumite ore de serviciu, erau la fel de puțin preocupați de mersul timpului ca și ceilalți imigranți care nu aveau nici o meserie și care trăiau din pomenile oferite de compatrioții lor înstăriți. Astfel de ruși fără ocupație găseai o droaie la restaurantul Tari-Bari. Dădeai peste ei acolo la orice oră din zi, de dimineața și până seara târziu, ba chiar și noaptea, când birtașul își încheia socotelile cu chelnerii, iar ușa de la intrare era deja închisă și nu mai ardea decât o unică lampă deasupra casei de bani automate. Acești clienți părăseau restaurantul împreună cu chelnerii și birtașul. Pe unii dintre ei, care n-aveau casă sau erau prea beți, acesta îi lăsa să doarmă noaptea în restaurant. Era obositor să-ncerci să-i trezești – și chiar dacă-i trezeai, ei tot ar fi trebuit să-și caute adăpost la un alt compatriot de-al lor. Deși, în majoritatea zilelor, cum spuneam, mă sculam eu însumi foarte târziu, puteam totuși vedea dimineața, când mă apropiam întâmplător de fereastră, că Tari-Bari era deja deschis și „în plină activitate“, cu chelnerii aferându-se pe la mese. Oamenii intrau și ieșeau neconținut. Pesemne că luau la Tari-Bari un prim mic dejun, și uneori chiar un prim mic dejun alcoolic. Căci îi vedeam pe unii ieșind de-acolo pe două cărări, măcar că de intrat intraseră cu pasul ferm. Reușisem să rețin câteva fizionomii. Iar printre acestea câteva, care erau îndeajuns de frapante pentru a mi se întipări în memorie, se afla și aceea a unui bărbat despre care presupuneam că poate fi întâlnit la orice oră din zi la restaurantul Tari-Bari. Fiindcă de câte ori mergeam dimineața la fereastră îl zăream vizavi, în dreptul ușii restaurantului, conducându-i ori salutându-i pe unii și pe alții. Și, de câte ori mă duceam eu însumi după-amiaza târziu să mănânc, el ședea la una dintre mese discutând cu oaspeții. Iar dacă seara târziu, puțin înainte de „ora de închidere“ – cum ar zice un om de meserie –, mai intram la

Tari-Bari să bea un șnaps, străinul se afla la casă, ajutându-i pe birtaș și pe chelneri să-și facă socotelile. Cu timpul, părea să se fi obișnuit și el să mă tot vadă acolo, considerându-mă un fel de coleg al său. Îmi atribuia meritul de-a fi, ca și el, un oaspete nelipsit – iar după câteva săptămâni mă saluta de fiecare dată cu un anume zâmbet de recunoaștere grăitor pe care niște vechi cunoscuți și-l rezervă unul altuia. Mărturisesc că pe mine acest zâmbet mă deranja la început – fiindcă, atunci când zâmbea, chipul altminteri onest și simpatic al acestui bărbat dobânda un aer poate nu de-a dreptul respingător, dar oricum suspect. Zâmbetul său nu avea nimic luminos în el, așadar nu-i lumina fața – deși cordial, era sumbru, părând că peste față îi aluneca un soi de umbră, o umbră prietenoasă. Așa încât aș fi preferat ca bărbatul să nu-mi zâmbească.

Firește însă că din politețe îi zâmbeam și eu. Chiar dacă speram ca acest zâmbet reciproc să rămână deocamdată, ba poate și pentru un timp mai îndelungat, unica expresie a faptului că ne cunoșteam. Mi-am propus chiar să ocolesc restaurantul, dacă într-o bună zi străinul ar căuta să-mi adreseze o vorbă. Dar cu timpul am renunțat la gândul ăsta. M-am obișnuit cu zâmbetul ca o umbră și mi s-a trezit curiozitatea pentru acest client nelipsit. Curând am simțit chiar dorința să-l cunosc mai îndeaproape.

E timpul să-l descriu aici ceva mai amănunțit: era înalt, lat în spate, cu părul de-un blond-cenușiu. Avea niște ochi albaștri limpezi, care uneori aruncau fulgere și care nu erau niciodată încetoșați de băutură, iar când vorbea cu cineva privea omul totdeauna drept în față. O mustață strașnică foarte îngrijită, tot blond-cenușie, dreaptă îi despărțea jumătatea superioară lată a feței de cea inferioară, de mărime egală. Prin aceasta chipul lui părea întru câtva plicticos, neînsemnat, altfel spus: lipsit de orice mister. Văzusem eu însumi sute de asemenea bărbați în Rusia

și câteva duzini bune în Germania și prin alte țări. Ce te frapa la acest bărbat înalt și puternic erau mâinile delicate, lungi și pasul lui blând, tăcut, aproape neauzit, și în general mișcărilor lui încete, șovăitoare și precaute. De aceea, aveam uneori impresia că fața sa ascunde totuși ceva misterios – asta deoarece aerul lui atât de deschis și intens părea doar jucat – și că bărbatul te fulgera din ochii săi albaștri cu-atâta sinceritate doar pentru că se temea, pesemne, că l-ai fi putut bănuși de cine știe ce dacă n-ar fi făcut-o. Cu toate astea, de câte ori îl vedeam îmi spuneam că, dacă omul ăsta-i în stare să ofere o reprezentare atât de desăvârșită, chiar dacă naivă, a sincerității întruchipate, trebuie că și este sincer în mare măsură. Iar zâmbetul pe care mi-l adresa în chip de salut, poate că doar din sfială, era atât de mohorât: asta deși dinții lui mari scânteiau și mustața îi licărea auriu, ca și cum atât timp cât ține zâmbetul și-ar pierde culoarea cenușie spălăcită, devenind tot mai blondă. Din cele de mai înainte se poate vedea că omul îmi devenea tot mai simpatic. Și în curând, când intram în restaurant ajunsesem chiar să mă bucur nițel să-l regătesc, la fel cum mă bucuram să regătesc aici rachiul obișnuit și salutul obișnuit cu care mă întâmpina birtașul rotofei și simpatic.

Niciodată nu dădusem să se înțeleagă la Tari-Bari că aș ști limba rusă. Odată însă, când s-a nimerit să stau la masă cu doi șoferi, aceștia m-au întrebat fără înconjur ce nație sunt. Le-am răspuns că sunt neamț, dar că, dacă aveau intenția să discute de față cu mine cine știe ce secrete de-ale lor, în orișice limbă s-ar fi petrecut asta, eu îi rog să n-o facă decât după ce voi fi plecat de la masa lor. Căci pricepeam îndeajuns de bine mai toate limbile europene. Cum însă chiar în acel moment se eliberă o altă masă, m-am ridicat și i-am lăsat pe cei doi singuri cu secretele lor. Și, prin urmare, nici n-au mai apucat să mă